ఆదివాసులు

చట్టాలు / అభివృద్ధి

కె.బాలగోపాల్

ఇందులో

	మా మాట	... పర్‌స్పెక్టివ్స్	9
	ముందుమాట	... త్రినాథరావు	11
1.	'1 ఆఫ్ 70' రద్దు: గిరిజనుల సమస్యలు		*23*
2.	ప్రాజెక్టు టైగర్: ప్రజల నుండి పులుల సంరక్షణ		*34*
3.	పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో '1 ఆఫ్ 70' సమస్య: గిరిజన-గిరిజనేతర ఘర్షణలు		*42*
4.	ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాల్లో రంగురాళ్ల వేట - క్వారీ ప్రమాదాలు		*58*
5.	'1 ఆఫ్ 70'కి మరో గండం		*71*
6.	'తుమ్మల' ఫార్ములా ఆదివాసులను సంతృప్తి పరచేనా?		*86*
7.	చంద్రబాబు 'విజన్'లో ఆదివాసులు		*90*
8.	రంగురాళ్ళ తవ్వకం: హంగుదార్ల ఆటకట్టినట్టేనా?		*94*
9.	ఏజెన్సీలో ప్రైవేట్ మైనింగ్: రాజ్యాంగం ఏమంటోంది?		*99*
10.	ఆదివాసులకు ఏ మాత్రం మేలు చేయని గనుల లీజును వ్యతిరేకిద్దాం		*104*
11.	అయిదవ షెడ్యూలునూ, ఆదివాసుల జీవితాల్నీ రక్షించుకుందాం రండి		*111*
12.	న్యాయానికివి రోజులు కావు		*115*

13.	అలుపెరుగని చొరబాటు	*119*
14.	రాజ్యాంగ సూత్రాల కన్నా కాంట్రాక్టర్ల ప్రయోజనాలు మిన్న!	*123*
15.	అటవీవాసులకు పెద్దముప్పు	*126*
16.	పోలవరం ప్రాజెక్టు: ఇంతకంటే ఘోరం ఇంకోటి ఉండదు	*130*
17.	జలయజ్ఞానికి ఆదివాసీ సమిధలు	*142*
18.	అభివృద్ధి-త్యాగం	*145*
19.	ఒరిస్సా అద్దంలో మన ముఖం చూసుకుందామా?	*149*
20.	చట్టాలే ఆదివాసులను మోసం చేసాయా?	*154*
21.	ఒక హక్కు-వంద ఆంక్షలు	*158*
22.	ఉదారవాద విధానాలు: ఆదివాసుల హక్కులు	*163*
23.	హక్కులున్నా అమలు సున్నా	*167*

‘1 ఆఫ్ 70’ రద్దు:
గిరిజనుల సమస్యలు

నిజమయిన సమస్యలు తరచుగా అబద్ధపు కారణాల వల్ల వెలుగు చూస్తుంటాయి. సామాజిక చైతన్యం తలకిందులుగా ఉన్నంత కాలం ఇది తప్పదేమో. చైతన్యం పదార్థానికి ప్రతిఫలనమే కానీ ఆ ప్రతిఫలనం యాంత్రికంగా జరగదు. సామాజికంగా జరుగుతుంది. అధికార భావజాలం దానిని జల్లెడ పడుతుంది. ఆ భావజాలం ఎంత బలంగా ఉంటే చైతన్యం అంత తలకిందులుగా ఉంటుంది. ఒక సమస్య మన కళ్ళ ముందే ఉన్నా మనం దానిని గుర్తించము. అది గుర్తింపు పొందాలంటే ముందు ఆ గుర్తింపు సాధికారతను (legitimacy) సాధించుకోవాలి. దాని గురించి సుప్రీంకోర్టో, హిందూ దినపత్రికో మాట్లాడాలి. అప్పుడు మనం కూడ మాట్లాడతాం. మన దేశంలోని పౌరహక్కుల సంఘాలు ఎంతో శ్రమించి సేకరించిన నివేదికలను మర్యాదస్తులు పట్టించుకోరు. కానీ అవే నివేదికలను తప్పొప్పుల పట్టిక సహితం లేకుండా టైపు చేసి ఆమ్నెస్టీ ఇంటర్నేషనల్‌కు పంపితే, వారు దానిని తమ నైసర్గిక, సాంస్కృతిక అజ్ఞానంతో అస్తవ్యస్తంగా సంక్షిప్తం చేసి లండన్ నుండి విడుదల చేస్తే, ‘ఆమ్నెస్టీ రిపోర్టు ఎంత వివరంగా ఉందీ’ అని మెచ్చుకుంటూ చదువుతారు.

ఆదివాసుల భూమి సమస్య మన దేశంలో కుల సమస్య అంత ప్రాచీనమైన సమస్య. అయితే ఈ మధ్యనే అది అకస్మాత్తుగా గుర్తింపు పొందింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రెగ్యులేషన్ 1 ఆఫ్ 1970ని

(క్లుప్తంగా '1 ఆఫ్ 70') రద్దు చేయాలని నిర్ణయించుకోవడంతో అది చర్చకు వచ్చింది. ఆ పైన-అకస్మాత్తుగా చైతన్యవంతులయిన విద్యావంతులు కొందరు 'గిరిజనులలో కదలిక లేదండీ' అని పెదవి విరుస్తున్నారు కూడ. '1 ఆఫ్ 70' రద్దు గురించి 'గిరిజనులు ఏమనుకుంటున్నారో తెలుసుకుందా'మని బస్సెక్కి ఉట్నూరుకూ, వెంకటాపురానికీ పోయిన పత్రికా విలేకరులు చాలా నిరాశతో తిరిగివచ్చారు.

కాని నిజానికి గిరిజనులలో తమ భూమి సమస్య గురించి చాలా కదలిక ఉంది-ఇవ్వాళే కాదు, ఎప్పుడూ ఉంది. దానికి సాక్ష్యం సిపిఐ (ఎం-ఎల్) గ్రూపుల మద్దతుతో రాష్ట్రంలోని గిరిజనులు 1 లక్ష ఎకరాలకు పైగా అడవి భూమిని నరికి సాగుచేసుకుంటున్నారని ప్రభుత్వమే అనడం. మరి ఈ రద్దును గురించి వాళ్ళలో పెద్ద అలజడి లేదంటే దానికి అసలు కారణం ఆ రెగ్యులేషన్‌ను ప్రభుత్వం ఎన్నడూ సమర్థవంతంగా అమలు చేయకపోవడమే. దానివల్ల ఎన్నడయినా ప్రయోజనం పొంది ఉంటే ఇవ్వాళ అది పోతోందని బాధపడేవారు. కాగితంమీద చూస్తే అందులో కనబడే పటిష్టమయిన నియమాలు అమలులో ఎన్నడూ దర్శనం ఈయలేదు కాబట్టే తాము ఏదో పోగొట్టుకుంటున్నామని సామాన్య గిరిజనులకు 'తెలియదు'. చదువుకున్నవాళ్ళకు ఉండే పరాయీకృత చైతన్యంలో ఒక అంశం ఏమిటంటే వాళ్ళ దృష్టిలో భాషకూ మాటలకూ చట్టాలకూ కోర్టు తీర్పులకూ ఒక స్వయం అస్తిత్వం ఉంటుంది. ఒక అభిప్రాయాన్ని ఉచ్ఛరించగానే ఏదో ఉనికిలోకి వచ్చేసిందని భయపడి సిగపట్లకు దిగినట్టే ఒక చట్టం (లేక జీవో అయినా సరే) జారీ కాగానే ఏదో ఉనికిలోకి వచ్చేసిందని భయపడడం / ఆశపడడం జరుగుతూ ఉంటుంది (పత్రికలు మొదటిదానితోనూ, వృత్తి సంఘాలు రెండవదానితోనూ కాలక్షేపం చేస్తుంటాయి). జనం మట్టుకు దేనికయినా సామాజిక రూపం వచ్చినప్పుడే అస్తిత్వం ఉన్నట్టు గుర్తిస్తారు. అందుకే మనం ఆవేశపడమన్నప్పుడల్లా ఆవేశపడరు. ఇందులో రెండువైపులా లోపం లేకపోలేదు గానీ మనం మాత్రం మన అహంభావంతో జనంలోనే లోపం ఉందనుకుంటాము.

అబద్ధపు కారణాల వల్ల వాస్తవాలను గుర్తించడంలో ఉండే సమస్య ఏమిటంటే మనం ఆ వాస్తవాలను అస్తవ్యస్తంగా గుర్తిస్తాం. ఒక విషయం నిజమయినంత మాత్రాన గుర్తించం. అది సాధికారమయిన వ్యక్తీకరణ పొందినప్పుడు మాత్రమే గుర్తిస్తాం. అంటే మన చేత గుర్తింపు పొందేది అసలు విషయంకాక అది వ్యక్తీకరణ పొందిన రూపం మాత్రమే అవుతుంది. ప్రస్తుత ఉదాహరణ గురించి చెప్పాలంటే, గిరిజనుల సమస్యల గురించి మాట్లాడేటప్పుడు

మైదాన ప్రాంతాల వారి దోపిడీ దురాక్రమణలనూ, ప్రభుత్వం 'రిజర్వ్' ఫారెస్ట్ పేరు మీద అడవులను తన ఆస్తిగా ప్రకటించుకొనడాన్నీ విడదీసి చూడడం కష్టం. అయితే '1 ఆఫ్ 70' రద్దు గురించి దినపత్రికలలో వచ్చిన వ్యాసాలలోనూ, రిపోర్టులలోనూ ఈ రెండవ అంశం ప్రస్తావనే లేదు. అసలు అది ఒక సమస్య అన్న గుర్తింపే లేదు. ఆంగ్ల నుడికారంలో చెప్పాలంటే రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ అనేది ఒక holy cow. దానివల్ల గిరిజనులకు నష్టం జరిగినా మనం దానిని ఒక చర్చనీయాంశంగానే గుర్తించం. రిజర్వ్ ఫారెస్టుల వల్ల పరిసరాల సమతుల్యానికో, వాతావరణ పరిశుభ్రతకో నష్టం అని ఎవరయినా 'అంతర్జాతీయ నిపుణులు' అంటే బహుశా అప్పుడు దాని గురించి మాట్లాడతామేమో.

నాగరిక సమాజం మొదలయినప్పటి నుండీ-అంటే మనుషులు వ్యవసాయం చేయడం నేర్చుకొన్నప్పటి నుండీ-ఆదివాసుల భూములను నాగరికులు కాజేయడం జరుగుతూనే ఉంది. ఆదివాసులు ఈ దాడిని ప్రతిఘటించారు, లొంగిపోయారు, ప్రతిఘటించలేక పారిపోయారు. వీటన్నిటి దాఖలాలూ మన చరిత్రలోనూ, పురాణాలలోనూ కావలసినన్ని దొరుకుతాయి. భూమిని ఆక్రమించుకోవడంలోనూ, కాపాడుకోవడంలోనూ రాజ్యాధికారం తప్పనిసరి అవసరం కాబట్టీ, రాజులు చేసిన యుద్ధాలే చరిత్ర అనిపించుకుంది కాబట్టీ, మన చరిత్రను మనం పురాణాలలో దాచుకున్నాం కాబట్టీ ఇవి ఇటు దేవుళ్ళూ, అటు రాక్షసులూ నిషాదులూ యక్షులూ మొదలయిన వారి మధ్య జరిగిన యుద్ధాల రూపంలో మనకు కనబడతాయి.

రాజ్యాలు బలంగానూ, కేంద్రీకృతంగానూ ఉన్నప్పుడు భూముల ఆక్రమణే కాక అడవి సంపద మీద ఆదివాసుల నుండి శిస్తు వసూలు చేసే అధికారమూ, వెట్టిచాకిరీ వెట్టిముడుపులూ స్వీకరించే పెత్తనమూ కూడ నాగరికులు కోరుకున్నారు. దానికోసం ఆదివాసుల మీద జమీందారులను నియమించడంతో బాటు, ఆదివాసులలోనే శిస్తు వసూలు చేసిపెట్టే దళారులను తయారుచేయడం జరిగింది (గోదావరి ఏజెన్సీలో వీరిని ముఠాదార్లు అనేవారు). దీనిని కూడ గిరిజనులు కొంత ప్రతిఘటించడం, ఆ పైన లొంగిపోవడం లేక పారిపోవడం జరిగింది. బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీలో బ్రిటిష్ వాళ్ళు వ్యవస్థీకరించిన జమీందారీ వ్యవస్థ అడవుల మీద కూడ తన పెత్తనాన్ని ప్రకటించుకోవడం సంథాల్ పోరాటానికి కారణం కాగా, గోదావరి ఏజెన్సీలో ఒక శతాబ్దం పైగా ఎడతెరిపి లేకుండ సాగిన అలజడికి గల కారణాలలో ముఠాదారీ వ్యవస్థ ఒకటి.

16వ శతాబ్దం మధ్యభాగంలోనే-అంటే దేశంలో బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం నెలకొనకముందే-రంపచోడవరం ప్రాంతపు గిరిజనులు ఏలూరు పట్టణం మీద దాడిచేసి ఆ పట్టణవాసులను భయభ్రాంతుల్ని చేశారని వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య అంటారు. అంతకంటే పూర్వం కాకతీయుల ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా వరంగల్ జిల్లా అడవిప్రాంతపు కోయలు చేసిన ప్రతిఘటన పురాణం రూపంలో చరిత్రకెక్కింది. ఆ పోరాటంలో చనిపోయిన సమ్మక్క సారలక్కలు గిరిజన దేవతలయి-ఆ తరువాత అక్కడకు పోయి స్థిరపడిన మైదాన ప్రాంతాల వారికి కూడ దేవతలయి-ఇప్పటికీ మేడారం జాతరలో పెద్దయెత్తున పూజలు అందుకుంటున్నారు. అంతకంటే ఇంకా పూర్వం మౌర్య చక్రవర్తులు కూడ ఆదివాసుల నుండి ప్రతిఘటన ఎదుర్కొన్నారని చరిత్ర చెబుతుంది.

భూమి దురాక్రమణ, శిస్తు వసూలు, నిర్బంధపు ముడుపులు, వెట్టి చాకిరీ, వీటన్నిటితోబాటు అడవులలోకి ప్రవేశించిన నాగరిక పాలనా యంత్రాంగం, దానికి స్వాభావికమయిన అవినీతి, అణచివేత-ఇవీ మధ్యయుగాలలో గిరిజనులు నాగరికుల నుండి ఎదుర్కొన్న సమస్యలు. అయితే ప్రపంచంలోకి 'పెట్టుబడి' అనేది ప్రవేశించడంతో వాళ్ళ సమస్యలు పెరిగాయి. అడవులలో దొరికే కలప, ఖనిజాలు పెట్టుబడికి చాలా అవసరం. వాటికోసం పెట్టుబడి అడవులను పెద్ద యెత్తున నాశనం చేస్తుంది. యూరప్‌లో సామాజిక ఆధిపత్యం సాధించిన పెట్టుబడి మనబోటి దేశాలను వలసలుగా లొంగదీసుకుంది. ఇక్కడి సకల సంపదలతోబాటు అటవీ సంపదను కూడ తన గుప్పిట్లోకి తీసుకుంది. ధ్వంసం చేసింది. మన దేశంలో బ్రిటిష్‌వాళ్ళు తమ రవాణా అవసరాల కోసం రైలు మార్గాలు వేయడంతో రైల్వే స్లీపర్లకు కావలసిన కలపకోసం హిమాలయ పర్వతాల దేవదారు అడవులు విస్తారంగా ధ్వంసం అయినాయి. ఆధునిక కాలంలో అడవుల విధ్వంసం ఆ రకంగా మొదలయింది. ఆ తరువాత బీహార్, బెంగాల్, ఒరిస్సా రాష్ట్రాలు కలిసే చోటనున్న ఖనిజ సంపద (ప్రధానంగా ఇనుము, బొగ్గు, సున్నపురాయి) కోసం అడవులలోకి పెట్టుబడీ, దానివెంట ప్రభుత్వమూ ప్రవేశించాయి. పోనుపోను పెరిగిన నాగరిక అవసరాల కోసం-ఇంటి దూలాలకు కలప, తలుపులకు కిటికీలకు కలప, ఫర్నిచర్‌కు కలప, ఓడల నిర్మాణానికి కలప, కాగితపు గుజ్జుకోసం కలప-ఇలా అడవుల మీద పెట్టుబడి దాడి పెరుగుతూ వచ్చింది. ఈ కలప కోసమే ఆ తర్వాత ప్రభుత్వం అడవులను 'సంరక్షించడం' మొదలుపెట్టింది. అప్పటి నుంచి రక్షిత అడవులలో ప్రభుత్వానికీ, దాని కాంట్రాక్టర్లకూ తప్ప వేరే ఎవ్వరికీ కట్టె కొట్టుకునే హక్కు లేదు. అడవులలో వ్యవసాయం చేసుకునే హక్కు అసలే లేదు.

ప్రాచీన కాలం నుండి జరుగుతున్న మైదాన ప్రాంతాలవారి దురాక్రమణతో బాటు, పెట్టుబడి రంగప్రవేశంతో చాలా పెరిగిపోయిన ఈ నిర్బంధం కూడ ఆదివాసుల భూమి సమస్యకు కీలకమయిన విషయమే. రక్షిత వనాలలో వ్యవసాయం చేసుకోలేకపోవడమేగాక, ఇల్లు కట్టుకోవడానికి కట్టె కావాలన్నా, పశువులను అడవులలో మేపుకోవాలన్నా అటవీశాఖ ఉద్యోగులకు కానుకలూ లంచాలూ ఇయ్యాల్సి వచ్చింది. ఈ రెండింటి ఫలితంగా గిరిజనుల పరిస్థితి అడకత్తెరలో పోకచెక్కలాగా తయారైంది.

మైదాన ప్రాంతాల వాళ్ళు గిరిజనులు సాగు చేసుకుంటున్న భూముల్ని రకరకాల పద్ధతులలో ఆక్రమించుకున్నారు. రాజుల నుండి, నవాబుల నుండి ఆ భూములను 'ఇనాము'లుగా పొంది ఆక్రమించుకున్నవారు కొందరైతే, వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసి తమ భూమిశిస్తును పెంచుకునే ఉద్దేశంతో రాజులు గిరిజనులు సాగుచేస్తున్న భూములను మైదాన ప్రాంతం వారికి అమ్మగా కొనుక్కున్నవారు మరికొందరు (పాలనా యంత్రాంగం తన రెవెన్యూ పెంచుకోవడానికి ఇదొక అనువయిన మార్గం అని కౌటిల్యుడు తన అర్థశాస్త్రంలో సూచించాడు. మౌర్యుల నుండి హైదరాబాద్ నవాబుల దాకా ఈ దేశాన్ని ఏలిన రాజులంతా ఈ సూక్తిని అనుసరించారు). ఇంకొందరు రకరకాల చిల్లర వ్యాపారాలతో గిరిజన ప్రాంతాలలోకి ప్రవేశించి వాళ్ళకు మిల్లుబట్టలూ, పొగాకూ అమ్మి అందుకు ప్రతిఫలంగా అడవి సంపదను కారుచవగ్గా వాళ్ళనుండి దోచుకొని లాభాలు సంపాదించి ఆ లాభాలతో మళ్ళీ గిరిజనుల భూములను కొన్నారు. ఇంకొందరు గిరిజనులకు విపరీతమయిన వడ్డీకి అప్పులిచ్చి బాకీ లెక్కలు ఒకటికి రెండు చెప్పి వాళ్ళ భూములు కాజేశారు. కొందరు ఈ బాధలేమీ లేకుండా వట్టి కండబలంతో గిరిజనుల భూములను ఆక్రమించుకున్నారు. ఇంకా కొందరు జమీందార్లకూ, రెవెన్యూ అధికార్లకూ, పట్వారీలకూ లంచాలు ఇచ్చి గిరిజనుల భూములను తమ పేరిట రాయించు కున్నారు. వీళ్ళందరూ పెద్ద భూస్వాములు కారు గానీ వీరిలో 'న్యాయంగా' భూములు సంపాదించిన వారు బహుకొద్ది మంది మాత్రమే.

ఈ విధంగా మైదాన ప్రాంతాలవారు ఒక వరదగా గిరిజన ప్రాంతాల్లోకి ప్రవేశించారు. ఇవ్వాళ రాష్ట్రంలోని షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల జనాభాలో 48 శాతం దాకా గిరిజనేతరులు ఉన్నారు. షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలోని పట్టా భూముల్లో 56 శాతం ఈ గిరిజనేతరుల పేరుమీదే ఉంది (పట్టా గిరిజనుల పేరు మీద ఉండి గిరిజనేతరులు రకరకాల నెపాలతో అనుభవిస్తోన్న భూములను కూడా లెక్కగడితే ఇది

ఎంతలేదన్నా 70 శాతానికి పెరుగుతుంది). షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో గిరిజనేతరుల బలం ఇంతగా ఉండగా, ఇటు గిరిజనుల పరిస్థితి ఏమిటంటే వారి జనాభాలో 60 శాతం పైగా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల వెలుపల నివసిస్తున్నారు. ఎక్కువగా మైదాన ప్రాంతాలలో నివసించే లంబాడాలను ఒక దశాబ్దం క్రితం అకస్మాత్తుగా షెడ్యూల్డు తెగగా గుర్తించడం ఈ విచిత్ర పరిస్థితికి కొంతవరకు కారణం కాగా, మన రాష్ట్రంలో కోయ, గోండు తెగలతోబాటు ప్రధాన గిరిజన తెగలయిన ఎరుకల, యానాది తెగలు నివసించే ప్రాంతాలలో భూమి దురాక్రమణ నూటికి నూరు శాతం జరిగిపోయి అదంతా కూడ ఇప్పటికే మైదాన ప్రాంతం 'అయిపోయి ఉండడం' దీనికి ప్రధాన కారణం. వాళ్ళ భూమి సమస్యను చరిత్ర ఇప్పటికే ఈ రకంగా 'పరిష్కరించేసింది'. ఇంక మిగిలింది గోండు, కోయ, ఇతర చిన్న తెగల ప్రజలు మాత్రమే. వారి సమస్యను కూడ ఎరుకల, యానాదుల సమస్యలాగా పరిష్కరించేస్తే ఇక రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలనేవే ఉండనక్కర్లేదు. హాయిగా ఎవరయినా ఎక్కడయినా భూములు కొనుక్కొనీ, అమ్ముకొనీ సుఖంగా బ్రతకొచ్చు-స్తోమత ఉంటే.

ఈ రకంగా గిరిజనేతరుల దురాక్రమణ జరిగినప్పుడల్లా గిరిజనులు అడవిలో మరింత లోపలికి పోయి, చెట్లను నరుక్కొని ఇంకొంచెం భూమి సాగులోకి తెచ్చుకుంటారు. నిజానికి ఈ అవకాశం ఉన్నంత కాలం వాళ్ళు మైదానప్రాంతాల వారి దాడిని పెద్దగా ప్రతిఘటించకపోవచ్చును కూడ. అయితే ప్రభుత్వం రక్షిత వనాల పేరిట ఈ అవకాశం కూడ లేకుండ చేయడం వల్ల గిరిజనులు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా తిరగబడక తప్పలేదు. ఆధునిక కాలంలో (అంటే బ్రిటిష్‌వారి ఆగమనం తరువాత) జరిగిన గిరిజన పోరాటాలను మూడు కోవలుగా విభజించవచ్చును. ఒకటి-మైదాన ప్రాంతాల వడ్డీ వ్యాపారస్తులకూ, భూమి దురాక్రమణదారులకూ వ్యతిరేకంగా జరిగినవి. రెండు-గిరిజనుల నుండి శిస్తు సేకరించే ఉద్దేశంతో నెలకొల్పిన రెవెన్యూ యంత్రాంగం అనుసరించే దోపిడీ పద్ధతులకు వ్యతిరేకంగా జరిగినవి. మూడు-అడవుల మీద గుత్తాధిపత్యాన్ని ప్రకటించుకొని గిరిజనులకు అవి అందుబాట్లో లేకుండ చేసి, లంచాలతోనూ, కోర్టు కేసులతోనూ పీడించే ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా జరిగినవి. భూమి శిస్తు ప్రాధాన్యత తగ్గేకొద్దీ రెండవ కోవకు చెందిన సంఘర్షణలు తగ్గినా, పరిపాలనా యంత్రాంగం (రెవెన్యూ, అటవీ శాఖలు) చేసే దోపిడీ ఇప్పటికీ గిరిజన పోరాటాలకు ఒక ప్రేరకంగానే ఉంది. బూర్జువా స్వరూపంగల ఈ యంత్రాంగం ఫ్యూడల్ దోపిడీ రూపాలన్నింటినీ వాడుకోవడంలో దిట్ట అని దేశంలోని గిరిజనులకే కాదు, జనం అందరికీ తెలుసును.

తూర్పు గోదావరి ఏజెన్సీ ప్రాంతపు గిరిజనులు పై మూడు కారణాలవల్లా 19వ శతాబ్దం మొదటిభాగం నుండీ అలజడి చేస్తూనే ఉన్నారు. ఒక్కొకసారి బహిరంగ పోరాటం రూపంలోనూ, ఒక్కొకసారి ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని చికాకుపెట్టే అకస్మాత్తు దాడుల రూపంలోనూ చేశారు. 1915-16 సంవత్సరాలలో ఈ రెండవ కోవకు చెందిన అలజడి విస్తృతంగా జరిగింది. దానిని బలప్రయోగంతో అణచివేసే క్రమంలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి కొంచెం జ్ఞానోదయం అయింది. గిరిజనేతరుల నుండి గిరిజనులను కాపాడడానికి కనీసమయిన చర్యలయినా చేపట్టకపోతే శాంతిభద్రతలు శాశ్వతంగా కరువవుతాయని గ్రహించింది. దాని ఫలితంగానే 1917లో మొట్టమొదటి గిరిజన సంక్షేమ చట్టం వచ్చింది. దాని పేరు ఏజెన్సీ ప్రాంతాల వడ్డీ మరియు భూమి బదలాయింపు చట్టం (1917). గిరిజనుల నుండి షావుకార్లు వసూలు చేసే వడ్డీ 12 శాతానికి మించకూడదనీ, గిరిజనేతరులు జిల్లా అధికారుల అనుమతి లేకుండా గిరిజనుల భూములను కొనుగోలు చేయకూడదనీ ఈ చట్టం చెపుతుంది. గమనించాల్సిన విషయం ఏమిటంటే గిరిజనుల సమస్యలకు గిరిజనేతరుల బాధ్యత ఎంత ఉందో, రాజ్యాంగ యంత్రం బాధ్యత కూడా అంతే ఉన్నా, చట్టం మొదటి దానిని మాత్రమే గుర్తించి నియంత్రించే ప్రయత్నం చేసింది (ఈనాటికీ అంతే-చట్టాలంటూ చేయడం జరిగితే అది గిరిజనేతరుల వ్యవహారాలను నియంత్రించడానికే తప్ప రాజ్యాంగ యంత్రం అధికారాలను నియంత్రించడానికి కాదు. రాజ్యాంగ యంత్రం అనేది వర్గాలకు అతీతంగా ప్రజల 'సంక్షేమాన్ని' చూసుకుంటుంది అనే భ్రమను మన దేశంలో ఎంతగా పోషించారంటే ఈ వాస్తవాన్ని గుర్తించడానికి కూడ కొంత సమయం పడుతుంది. అడవుల సంరక్షణ అంటే దేశంలోని ధనికవర్గాల అవసరాలు తీర్చడం కోసం అడవులను గిరిజనుల నుండి కాపాడడం అని అర్థం చేసుకోకపోతే ఈ భ్రమలో పడిపోయే ప్రమాదం చాలా ఉంటుంది).

ఈ చట్టాన్ని జారీ చేసిన అయిదేళ్ళలోనే అధికార యంత్రాంగం దోపిడీ స్వభావానికి వ్యతిరేకంగా అల్లూరి సీతారామరాజు నాయకత్వాన 'భద్రాచలం నుండి శ్రీకాకుళం దాకా విస్తరించిన' గిరిజన పోరాటం మొదలయింది. నర్సీపట్నం-చింతపల్లి రహదారి వేయించడానికి తూర్పు గోదావరి ప్రాంతపు గిరిజనుల చేత స్థానిక అధికారులు వెట్టిచాకిరీ చేయించడం ఈ తిరుగుబాటుకు సమీప కారణం. స్పష్టంగా సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్న ఈ పోరాటాన్ని అణచడానికి బ్రిటిష్‌వారికి రెండు సంవత్సరాలు పట్టింది.

సామ్రాజ్యవాద పులిని చూసి నైజాం నక్క కూడ వాత పెట్టుకుంది. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో అధిక సంఖ్యలో నివసించే గోండు, కొలాం, నాయకపోళ్ళు తెగలు సాగులోకి తెచ్చిన లక్షల ఎకరాల భూమిని గిరిజనేతరులకు వేలం వేసింది. ఇదికాక, చాలామంది గిరిజనేతరులు ఆదిలాబాద్‌కు వలసపోయి స్థానిక రెవెన్యూ అధికారుల సాయంతో భూముల్ని పట్టా చేయించుకున్నారు. ఇక వర్తకదోపిడీ, వడ్డీ వ్యాపారస్తుల దోపిడీ సరేసరి. అదే సమయంలో కలప కోసం అడవులను 'సంరక్షించడం', బొగ్గు, సున్నపురాయి విస్తారంగా లభించే ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్ (ఇప్పటి ఖమ్మం) అడవులను ఆ ఖనిజాల కోసం ధ్వంసం చేయడం ప్రారంభం అయింది. అంటే మళ్ళీ రెండు వైపుల నుండీ గిరిజనుల మీద ఒత్తిడి మొదలయింది. దీనిపట్ల నిరసన తెలుపుతూ ఆదిలాబాద్ గిరిజనులు చేసిన ప్రముఖ పోరాటం కొమురం భీము నాయకత్వంలో నడచిన జోడేఘాట్ పోరాటం. ఈ పోరాటాన్ని అణచివేసిన అనంతరం ఏదో ఒక సంస్కరణను ప్రవేశపెట్టాల్సిన అవసరం నిజాం ప్రభుత్వానికి సహితం తోచింది. దాని ఫలితంగా 1946లో గిరిజన ప్రాంతాల నియమావళి (Tribal Areas Regulations, Fasli 1356) తయారయింది. ఈ నియమావళిలో ఉన్న చెప్పుకోదగ్గ విషయం ఏమిటంటే భూమి బదలాయింపుల నిర్ధారణలో గిరిజన గ్రామ పంచాయితీలకు ప్రముఖ స్థానం ఇవ్వడం. దీనివలన గిరిజనులకు కొంత మేలు జరిగిందనీ, అనేక వేల పట్టాలు కొద్దికాలంలోనే గిరిజనులకు ఇవ్వడం జరిగిందనీ అంటారు. అయితే ఇదీ ఎక్కువ కాలం నిలవలేదు.

ఈ చట్టాలే ఇప్పటికీ (కొన్ని మార్పులతో) ఉన్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత 1959లో షెడ్యూల్డు ప్రాంతాల భూమి బదలాయింపు నియంత్రణ చట్టాన్ని జారీచేసి 1963 నుండి తెలంగాణకు కూడ దాన్ని వర్తింపజేశారు. అయితే పోరాటాల ఫలితంగా తెచ్చిన చట్టాలను ఆ పోరాటాల వెనుకనున్న ఉద్విగ్నతను చల్లార్చడానికి ఎంత కావాలో అంతమట్టుకే అమలు చేసి ఆపైన విస్మరించడం ప్రభుత్వ యంత్రాంగం నైజం. 1959లో రూపొందించిన చట్టాన్ని అమలుపరచవలసిన అవసరమేదీ ఆనాడు ప్రభుత్వానికి కనిపించలేదు. 10 సంవత్సరాల దాకా ఆ చట్టానికి అవసరమయిన నియమావళిని సహితం రూపొందించలేదు. 1968 తరువాత ఒక ఉప్పెనగా వచ్చిన శ్రీకాకుళ పోరాటం మళ్ళీ ప్రభుత్వాన్ని కుదిపింది. ఆ పోరాటాన్ని ఒకవైపు 'ఎన్‌కౌంటర్ల' రక్తపుటేట్లో ముంచుతూ, మరొకవైపు సంస్కరణల గురించి పునరాలోచన చేసింది ప్రభుత్వం.

తత్ఫలితంగా మూడు చర్యలు చేపట్టింది. రెగ్యులేషన్ 1 ఆఫ్ 1970 పేరిట 1959 చట్టానికి ఒక రూపం ఇచ్చి పటిష్టం చేసింది. ముఠాదారీ వ్యవస్థను రద్దు చేసింది. ప్రైవేట్ వ్యక్తుల దోపిడీని అరికట్టడానికని చెప్పి గిరిజన సహకార సంఘాలను నెలకొల్పింది.

ఏ పాలకవర్గమూ సంస్కరణలను ఉద్యమాలకు సమాధానంగా చేపట్టదు. ఉద్యమాలకు సమాధానం నిర్బంధమే. సంస్కరణలు దాని పైన నిర్మించే పాలరాతి సమాధి కట్టడాలు. ముఠాదారీ వ్యవస్థను 1970లో అధికారికంగా రద్దుచేశారు గానీ భూమిశిస్తు ప్రభుత్వ ఆదాయంలో తన ప్రాధాన్యతను కోల్పోయిననాడే ఈ వ్యవస్థకు కూడ కాలం చెల్లింది. ఆపైన అదొక చారిత్రక అవశేషంగా నిలిచిపోయింది (గ్రామాలలో పటేల్-పట్వారీ లేక మునసబు-కరణం వ్యవస్థలలాగ). కొద్దిమంది గిరిజన ప్రముఖుల చేతిలో తమ సాటి గిరిజనులలను పీడించే సాధనంగా మాత్రమే ఉండింది. దానిని రద్దు చేయడం నామమాత్రపు చర్య.

ఇక గిరిజన సహకార సంఘాల మాటకొస్తే, వాటిని గురించి గిరిజనుల నోట ఒక్క మంచి మాటయినా వినడం కష్టం. బయటి ఉత్పత్తులను గిరిజనులకు క్రమబద్ధంగా సరఫరా చేయడంలో విఫలం కావడం అటుంచి, గిరిజనులు అడవి నుండి సేకరించే చిన్నతరహా అటవీ ఉత్పత్తులకు (minor forest produce) అవి ప్రైవేట్ వ్యాపారస్తుల కంటే ఎక్కువ ధర ఇస్తాయన్న ఆశ వట్టి భ్రమగానే ఉండిపోయింది. మన రాష్ట్రంలో ప్రధానమైన చిన్నతరహా అటవీ ఉత్పత్తులు బంక, అడ్డాకు మొదలయినవి. వీటికి గిరిజన సహకార సంఘాలు ప్రైవేట్ వర్తకుల కంటే తక్కువ ధర ఇస్తాయనీ, ఆ కారణంగానే తాము దొంగచాటుగా ప్రైవేట్ వర్తకులకే అమ్ముకోవలసి వస్తోందనీ, ప్రభుత్వం దానిని దొంగతనం కింద జమకట్టి కేసులు పెడుతోందనీ గిరిజనులు ఎప్పుడూ ఫిర్యాదు చేస్తుంటారు. వర్తకులెప్పుడూ అటవీ సంపదను గిరిజనుల నుండి చవగ్గా కొనాలని చూస్తారు. ప్రభుత్వమైతే అటవీ సంపదను తన ఆస్తిగా భావిస్తుంది. అందువల్ల దానిని ఒకరి నుండి కొనే ప్రసక్తే లేదు. దానిని సేకరించి తెచ్చినందుకు గిరిజనులకు కూలిమట్టుకే ఇస్తుంది. ఆ కూలి సరుకు ధర కంటే చాలా తక్కువ ఉంటుంది. వర్తకులు ఇచ్చే చవక ధర కంటే కూడ తక్కువ ఉంటుంది.

ఇకపోతే మిగిలింది రెగ్యులేషన్ 1 ఆఫ్ 1970. షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో గిరిజనుల భూములే కాదు, గిరిజనేతరుల భూములు కూడ కొనకూడదని, అమ్మకూడదని ఈ నియమావళి అంటుంది. గిరిజనుల నుండి తాము

ఆక్రమించుకున్న భూములను గిరిజనేతరులు వేరే వ్యక్తులకు అమ్ముకొని వెళ్ళిపోయే అవకాశం ఉంటే అసలు మొదట్లో ఆ భూమిని ఎట్లా ఆక్రమించుకున్నదీ తెలుసుకునే అవకాశం ఉండదని భావించి ఈ నియమం పెట్టారు. ఒకవేళ గిరిజనేతరులెవరైనా అత్యవసరంగా భూమి అమ్ముకోవలసివస్తే ప్రభుత్వమే దానిని కొనుక్కొని భూమిలేని గిరిజనులకు ఇవ్వాలి. చివరిగా, షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో భూమి కలిగిన గిరిజనేతరులు తాము ఆ భూమిని సక్రమంగా సంపాదించు కున్నామని తామే రుజువు చేసుకోవాలి.

1971లోనే దీనిని పందిరి రామిరెడ్డి అనే గిరిజనేతరుడు కోర్టులో ఛాలెంజ్ చేశాడు. అది 17 సంవత్సరాలు హైకోర్టులోనూ, సుప్రీంకోర్టులోనూ గడిపి క్రిందటి సంవత్సరమే విజయవంతంగా తిరిగి వచ్చింది. ఈ సంవత్సరం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దానిని రద్దు చేయాలని నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయాన్ని సమర్థించడానికి ప్రభుత్వమూ, దానితో చేతులు కలిపిన ప్రతిపక్షాలూ చేస్తున్న వాదనలోని రెండు నాల్కల వైఖరిని (hypocricy) అర్థం చేసుకోవడం అవసరం. 1917లో బ్రిటిష్‌వాళ్ళు ఈ చట్టం తయారుచేసి ఇప్పటికి 70 సంవత్సరాలు గడిచాయి. అయినా షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో 56 శాతం భూభాగం గిరిజనేతరుల పేరు మీద ఉందని చూశాం. దీని విస్తీర్ణం 8.7 లక్షల ఎకరాలు. కాగా, ఈ 70 సంవత్సరాల చట్టాల అమలులో గిరిజనులకు తిరిగి ఇప్పించిన భూమి 80 వేల ఎకరాలు మాత్రమే-అంటే అందులో 9 శాతం మాత్రమే. చట్టాల అమలు అంత చక్కగా ఉంది. ఈ చట్టాల వలన గిరిజనేతరులలోని సామాన్య రైతులకు ఇబ్బంది కలుగుతోందని ఇవ్వాళ అందరూ వాదిస్తున్నారు. అది నిజమయితే దానికి బాధ్యులెవరు? గిరిజనులా, ప్రభుత్వ యంత్రాంగమా? షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో జరుగుతున్న దేమిటంటే ఈ చట్టాల వలన గిరిజనులకేమీ ప్రయోజనం లేకపోగా, ప్రభుత్వ అధికారులూ, వివిధ రాజకీయ పార్టీలకు చెందిన దళారులూ బాగుపడుతున్నారు. కేసులు పెడతామన్న బెదిరింపుతో గిరిజనేతరుల నుండి, భూములు ఇప్పిస్తామన్న ఆశ చూపించి గిరిజనుల నుండి డబ్బులు లాగుతున్నారు. వాస్తవం ఇలా ఉండగా, ఇప్పుడు గిరిజనేతరులలోని మామూలు రైతులకు ఈ చట్టాల వలన ఇబ్బంది కలుగుతోందని చెప్పి '1 ఆఫ్ 70'ని రద్దు చేస్తామనడం నీతిమాలినతనం. నిజానికి చిత్తశుద్ధే ఉంటే, అన్ని గ్రామాలలోనూ గిరిజనుల నందరినీ కూర్చోబెట్టి ఏ కమతం ఎవరి చేతిలోకి ఎట్లా వచ్చిందో పంచాయితీ నిర్వహిస్తే చాలావరకు నిజం బయటపడుతుంది. గట్టిగా ఒకటి రెండేళ్ళు శ్రమిస్తే బదలాయింపు అయిన భూమి మొత్తం

గుర్తించవచ్చును. అప్పుడు కావాలంటే పేద రైతులకు మినహాయింపు ఇమ్మని గిరిజనులను అడగడమో లేక ప్రభుత్వం పూర్తి నష్టపరిహారం ఇవ్వాలని డిమాండు చేయడమో సాధ్యం అవుతుంది. నిజానికి ఇవాళ షెడ్యూల్డు ప్రాంతాలలో చాలా విషయాల మీద గిరిజనులూ, గిరిజనేతర పేదలూ కలిసే పోరాటాలు చేస్తున్నారు. అటవీశాఖలోని అవినీతి, అణచివేత స్వభావం, ఫారెస్టు డిపోలలో కలప కొట్టడానికి ఇచ్చే కూలిరేట్లు, తునికాకు, వెదురు (బొంగు) కూలిరేట్లు, రిజర్వ్ ఫారెస్ట్‌లో పట్టాలు మొదలయిన అనేక విషయాల మీద ఐక్యపోరాటాలు చేస్తున్నారు. గిరిజనులకు అన్యాయం చేసే చట్టాలను సమర్థించి ఐక్యతను సాధించనక్కరలేదు. ఒకరి పేరు చెప్పి ఇంకొకరి కడుపుకొట్టే పాలకవర్గ విధానాలను సమర్థించనక్కరలేదు.

అరుణతార మాసపత్రిక
ఏప్రిల్-మే 1989

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Aadivasulu+Chattalu+Abhivruddhi

* * *